

GESPECIALISEERD PEDAGOGISCH MEDEWERKER

COLOFON

Boom Beroepsonderwijs
info@boomberoepsonderwijs.nl
www.boomberoepsonderwijs.nl

Auteur(s): M. Bakker – van Helden, M. Beers, V. Dalm, Hanso Educatie, M. Van Gameren, S. Groeneveld, R. de Groot, M. van den Hof, A. de Jong, M. Knikker, S. de Koning, W. Kooremans, N. Koopman, J. Noordzij, C. van Oost, H. Penterman, U. Peters, L. Sterrenburg, M. de Stigter, M. Velthoen
Eindredacteur: K. Stolk-Haak

Titel: Gespecialiseerd pedagogisch medewerker
ISBN: 978 90 3726 435 7
Eerste druk/eerste oplage

Bronvermelding: Aandacht- en werkhoudingsproblemen bij kinderen en jongeren | Acco Uitgeverij, Beteroud, Jarretera | Shutterstock, Krysja | Shutterstock, Robert Coolen | Shutterstock

© 2023 Boom Beroepsonderwijs | Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van reprografische verveelvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16h Auteurswet dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (www.reprorecht.nl). Voor het overnemen van een (of meerdere) gedeelte(n) uit deze uitgave in bijvoorbeeld een (digitale) leeromgeving of een reader in het onderwijs (op grond van artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot Stichting Uitgeversorganisatie voor Onderwijslicenties (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.stichting-uvo.nl).

De uitgever heeft ernaar gestreefd de auteursrechten te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot de uitgever wenden.

Door het gebruik van deze uitgave verklaart u kennis te hebben genomen van en akkoord te gaan met de specifieke productvoorwaarden en algemene voorwaarden van Boom Beroepsonderwijs, te vinden op www.boomberoepsonderwijs.nl.

INHOUD

Voorwoord	9
Thema 1 Sociaalwetenschappelijke theorieën	14
1.1 Sociale wetenschap	15
1.2 Onderzoek en wetenschappelijke kennis	17
1.3 Soorten sociaal-maatschappelijke benaderingen	20
1.4 Drie leertheorieën	29
1.5 Het interactiemodel	31
1.6 Het ecologisch model	33
1.7 Kritische beroepssituatie	36
1.8 Verdieping	37
1.9 Begrippen	40
Thema 2 Opvoedmethoden	44
2.1 Opvoeden	45
2.2 Opvoed- en begeleidingsmethode	46
2.3 Gordon-methode	47
2.4 Feuerstein-methode	50
2.5 Triple P	52
2.6 Omdenken	55
2.7 Kritische beroepssituatie	56
2.8 Verdieping	57
2.9 Begrippen	61
Thema 3 Volgen van ontwikkeling	64
3.1 Ontwikkelingsdoelen	65
3.2 Planmatig werken	69
3.3 Kindvolgsystemen	72
3.4 Werken met kindvolgsystemen	75
3.5 Analyseren van gegevens	77
3.6 Kritische beroepssituatie	78
3.7 Verdieping	78
3.8 Begrippen	82
Thema 4 Werken met ontwikkelplannen	84
4.1 Planmatig werken	85

4.2	Uitgangspunten	87
4.3	Groepsplannen	89
4.4	Individuele handelingsplannen	92
4.5	Het plan werkt niet?	94
4.6	Kritische beroepssituatie	96
4.7	Verdieping	97
4.8	Begrippen	100
Thema 5	Opbrengstgericht werken	102
5.1	Opbrengstgericht werken (OGW)	103
5.2	De vier pijlers	105
5.3	Effectief werken	107
5.4	Opbrengstgericht werken in 4D	109
5.5	OGW in de beroepspraktijk	110
5.6	Kritische beroepssituatie	114
5.7	Verdieping	115
5.8	Begrippen	118
Thema 6	Verdieping sociaal-emotionele ontwikkeling	120
6.1	Veiligheid en vertrouwen	121
6.2	Reactieve hechtingsstoornis	123
6.3	Signalen en gevolgen hechtingsstoornis	127
6.4	Interventies hechtingsstoornis	129
6.5	Early childhood stress	130
6.6	Growth en fixed mindset	131
6.7	Kritische beroepssituatie	133
6.8	Verdieping	135
6.9	Begrippen	139
Thema 7	Problemen in de spraak-taalontwikkeling	140
7.1	Spraak-taalontwikkeling	141
7.2	Taalproblemen en taalontwikkelingsstoornissen	145
7.3	Tweetaligheid	148
7.4	Organisaties	151
7.5	Dyslexie	154
7.6	Kritische beroepssituatie	158
7.7	Verdieping	158
7.8	Begrippen	161

Thema 8	Verdieping in kwetsbare kinderen	166
8.1	Kwetsbare kinderen	167
8.2	Zelfsturing en executieve functies	168
8.3	Zintuiglijke beperkingen	174
8.4	Cognitieve stoornissen	177
8.5	Emotionele stoornissen en gedragsproblemen	179
8.6	Eetstoornissen	185
8.7	Meer psychiatrische stoornissen	187
8.8	Kritische beroepssituatie	189
8.9	Verdieping	190
8.10	Begrippen	194
Thema 9	Zorgstructuur	198
9.1	Bijzondere vormen van kinderopvang	199
9.2	Specifieke hulpvragen	202
9.3	Groepen met specifieke behoeften	206
9.4	Kindzorgstructuur	208
9.5	Pedagogische visie en kindzorgstructuren	211
9.6	Kritische beroepssituatie	211
9.7	Verdieping	212
9.8	Begrippen	215
Thema 10	Sociale netwerken en ketenzorg	216
10.1	Maatschappelijke ontwikkelingen	217
10.2	Werkrelatie en verbinding	221
10.3	Voorbeelden van samenwerking	226
10.4	Sociale kaart opstellen	228
10.5	Kritische beroepssituatie	230
10.6	Verdieping	231
10.7	Begrippen	234
Thema 11	Werk en planning coördineren	236
11.1	Planningen	237
11.2	Activiteitenplanning	238
11.3	Organisatie en uitvoering rondom planningen	239
11.4	Werkplanning	240
11.5	Timemanagement	244
11.6	Methoden voor timemanagement	244
11.7	Kritische beroepssituatie	247
11.8	Verdieping	247

11.9	Begrippen	250
Thema 12	Administratieve werkzaamheden	252
12.1	Administratie	253
12.2	Administratie en wetgeving	254
12.3	Een brief of e-mail schrijven	255
12.4	Een notitie maken	260
12.5	Werken met een agenda	261
12.6	Een mailing maken	263
12.7	Informatie registreren	265
12.8	Systematisch archiveren	267
12.9	Kritische beroepssituatie	270
12.10	Verdieping	271
12.11	Begrippen	274
Thema 13	Begeleiden van collega's	278
13.1	Coördineren en leidinggeven	279
13.2	Medewerkers stimuleren	282
13.3	Het beoordelen van werk	286
13.4	Wet- en regelgeving	287
13.5	Kritische beroepssituatie	291
13.6	Verdieping	292
13.7	Begrippen	295
Thema 14	Ondernemerschap in een kindcentrum	298
14.1	Ondernemerschap	299
14.2	Ondernemerschap binnen de kinderopvang	300
14.3	Marktwerving en promotie	305
14.4	Maatschappelijk verantwoord ondernemen	307
14.5	Een kindcentrum beheren	310
14.6	Financiële rapportage	312
14.7	Kritische beroepssituatie	315
14.8	Verdieping	316
14.9	Begrippen	319
Thema 15	Pedagogische visie en beleid	322
15.1	Visie, missie en beleid	323
15.2	Cyclus pedagogisch beleid	327
15.3	Doelen, middelen, activiteiten, tijdspad	331
15.4	Landelijke pedagogische kaders	334

15.5	Toepassen en uitdragen beleid	337
15.6	Kritische beroepssituatie	339
15.7	Verdieping	340
15.8	Begrippen	344
Thema 16	Wet- en regelgeving	346
16.1	Het recht	347
16.2	Functies wet- en regelgeving	353
16.3	Kinderrechten	358
16.4	Wetten	362
16.5	Wetten en regels kinderopvang	364
16.6	Veiligheid en personeel	367
16.7	Kritische beroepssituatie	370
16.8	Verdieping	371
16.9	Begrippen	374
Thema 17	VVE en doorgaande leerlijnen	380
17.1	VVE	381
17.2	Doorgaande leerlijnen	384
17.3	De VVE-keten	386
17.4	VVE-methodieken	392
17.5	Onderzoek naar VVE	396
17.6	Kritische beroepssituatie	396
17.7	Verdieping	397
17.8	Begrippen	401
	Bronnen	405
	Index	411

VOORWOORD

Angerenstein Zorg & Welzijn is een complete serie leermiddelen voor de volgende kwalificatiedossiers:

- Maatschappelijke zorg
- Pedagogisch werk
- Sociaal werk
- Verzorgende-IG.

Voor welzijnsprofessionals is vakkennis van uiteenlopende onderwerpen van groot belang. Het vormt de basis voor het handelen in de beroepspraktijk. De boeken van Angerenstein Zorg & Welzijn bevatten alle benodigde theorie voor de beginnende beroepsbeoefenaar.

De serie leermiddelen voor het kwalificatiedossier Pedagogisch werk bestaat uit zes bronnenboeken met online aanvullende verwerkingsopdrachten, kritische beroepssituaties en toetsen:

Boek	PM	GPM	OA
Ontwikkelingspsychologie	x	x	x
Opvoeden, begeleiden en verzorgen	x	x	x
Communicatie met kinderen, ouders en collega's	x	x	x
Professioneel werken in een organisatie	x	x	x
Gespecialiseerd pedagogisch medewerker		x	
Onderwijsassistent			x

Koppeling kwalificatiedossier 2021

Elk thema heeft een koppeling met één of meerdere werkprocessen van het kwalificatiedossier. Hieronder tref je per thema aan met welk(e) werkproces(sen) deze is gekoppeld:

	Basisdeel						Pedagogisch medewerker kinderopvang						Gespecialiseerd pedagogisch medewerker						Onderwijsassistent					
	BI-K1-W1	BI-K1-W2	BI-K1-W3	BI-K1-W4	BI-K1-W5	BI-K1-W6	BI-K1-W7	BI-K2-W1	BI-K2-W2	BI-K2-W3	BI-K2-W4	BI-K2-W5	BI-K2-W6	BI-K2-W7	BI-K2-W8	BI-K2-W9	BI-K2-W10	BI-K2-W11	BI-K2-W12	BI-K2-W13	BI-K2-W14	BI-K2-W15	BI-K2-W16	BI-K2-W17
Pedagogisch werk 2023 978-90-372-6435-7 Gespecialiseerd pedagogisch medewerker																								
1 Sociaalwetenschappelijke theorieën																								
2 Opvoedmethoden																								
3 Volgen van ontwikkeling																								
4 Werken met ontwikkelplannen																								
5 Opbrengstgericht werken																								
6 Verdieping sociaal-emotionele ontwikkeling																								
7 Problemen in de spraak-taalontwikkeling																								
8 Verdieping in kwetsbare kinderen																								
9 Zorgstructuur																								
10 Sociale netwerken en ketenzorg																								
11 Werk en planning coördineren																								
12 Administratieve werkzaamheden																								
13 Begeleiden van collega's																								
14 Ondernemerschap in een kindcentrum																								
15 Pedagogische visie en beleid																								
16 Wet- en regelgeving																								
17 VVE en doorgaande leerlijnen																								

Gespecialiseerd pedagogisch medewerker

Gespecialiseerd pedagogisch medewerker is het profielboek voor Pedagogisch werk. Dit bronnenboek bevat de basiskennis over de onderwerpen: sociaalwetenschappelijke theorieën, opvoedmethoden, volgen van ontwikkeling, werken met ontwikkelplannen, opbrengstgericht werken, verdieping in sociaal-emotionele ontwikkeling, problemen in de spraak-taalontwikkeling, verdieping in kwetsbare kinderen, zorgstructuur, sociale netwerken en ketenzorg, werk en planning coördineren, administratieve werkzaamheden, begeleiden van collega's, ondernemerschap in een kindcentrum, pedagogische visie en beleid, wet- en regelgeving en VVE en doorgaande leerlijnen.

Opbouw theorie

Een thema bestaat uit drie onderdelen:

1. basistheorie
2. kritische beroepssituatie
3. verdieping.

Basistheorie

De basistheorie bevat informatie die relevant is voor de pedagogisch professional. De theorie wordt verlevendigd met voorbeelden. Belangrijke begrippen worden uitgelegd in de tekst en zijn vet gemaakt.

Wanneer je in de linker kantlijn dit icoontje ziet, kun je in de bijhorende digitale leeromgeving een online aanvulling vinden in de vorm van een filmfragment, verwijzing naar een website of een document.

Kritische beroepssituatie (KBS)

In de KBS word je geconfronteerd met een probleemstelling of dilemma waarbij je niet kunt terugvallen op routinematig handelen. Online vind je bij elke KBS aanvullende opdrachten.

Verdieping

Elk thema bevat aan het einde het onderdeel ‘Verdieping’. Binnen dit onderdeel wordt er dieper op de theorie ingegaan door het behandelen van een gerelateerd onderzoek of wetenschappelijk artikel.

Digitale leeromgeving

Daarnaast kent Angerenstein Zorg & Welzijn enkele online-aanvullingen die beschikbaar zijn via www.boomdl.nl. Het gaat om de volgende aanvullingen:

- verwerkingsopdrachten
- kritische beroepssituaties
- uitdagingen
- toetsen.
- filmfragmenten.

Voordat je de digitale leeromgeving kunt gebruiken, moet je je licentie activeren:

- Overleg met je docent welk type account je gebruikt.
- Ga naar www.boomberoepsonderwijs.nl/licentie.
- Bekijk de instructiefilm of lees het stappenplan.
- Volg de stappen.

Daarna kun je aan de slag!

Verwerkingsopdrachten

Bij ieder thema horen enkele verwerkingsopdrachten. Deze opdrachten helpen je de informatie uit de theorie te verwerken en toe te passen.